

PETJE DRUŽI NOVE PRISELJENCE: USTANOVITEV IN PRVA LETA PEVSKEGA ZBORA KOROTAN

Metod M. Milač

“... Razstreseni smo na vse vetrove. . .
. . . Kadar je naš utrip najtoplejši. . .
takrat se nam v srcih oglasi pesem,
preprosta in bogata, tisočkrat prepeta,
pa vselej dobrodošla pesem slovenska.”¹

V NOVO DEŽELO

Ladja ameriške mornarice, USNS “General M. L. Hersey”, je 12. julija 1950 popoldne ob petih dvignila sidro v pristanišču Bremerhaven v severni Nemčiji in odplula proti Kanadi in Združenim državam Amerike s 1336 takoimenovanimi razseljenimi osebami (Displaced persons [DPs]).² Na to ladjo sem stopil v poznih jutranjih urah tistega dne s svojo skromno prtljago, edini Slovenec, kolikor sem mogel ugotoviti. Nič pomembnega nisem odnesel iz Evrope, samo nekaj že precej ponošene obleke. Najboljši komad je bil gotovo suknjič, ki sem ga dobil še v študentovskem taborišču Hochsteingasse v avstrijskem Gradcu od neznanega dobrotnika v Združenih državah iz pošiljke rabljene obleke za taboriščnike v begunskih centrih širom Evrope.

¹ Citat je vzet iz uvodnih besed na ovitku druge plošče Pevskega zbora Korotan z naslovom *Pod oknom*. Plošča je izšla leta 1959 v Clevelandu, Ohio.

² Ladja “General M. L. Hersey” je bila pod poveljstvom kapitana Edwina A. Maierja, vrhovni vodja transporta je bil komandant Paul C. Rennert, zvezni oficir International Refugee Organization (IRO) pa Robert S. Weil. *Hersey Review*, št. 1, str. 1, 13. julija 1950.

Vendar sem imel s seboj vsaj eno dragocenost, to so bile note. Vse niso bile dragocene, kakor sem mislil in kakor so mi zagotavljali tisti, ki naj bi o teh stvareh nekaj vedeli. "Take tiskane kompozicije, ki jih imaš v svoji zbirki za klavir, godalni in veliki orkester, boš težko našel v Ameriki," so mi govorili. Seveda to nikakor ni bilo povsem res, kot se je pozneje izkazalo. Prav gotovo pa so bile slovenske skladbe za solospевe, za pevske zборе, svetne in cerkvene, neke vrste posebna dragocenost.

Svoje glasbene sposobnosti sem deloma lahko pokazal na ladji skupaj z nekaterimi drugimi potniki iste stroke že prvi večer v dvorani, kjer je bil pritrjen k ladijskim deskam še kar dober klavir. Naslednji dan pa je Atlantik pokazal svojo moč z visokimi valovi, ki so vsak dan poslali vedno več ljudi na pograde ali – dokler valovi niso začeli zalivati še krova ladje – na tisto tipično visenje preko ladijske ograje ...

Po treh dneh je bilo razglašeno izjemno stanje, ker je razen približno sto ljudi vse drugo obležalo; morska bolezen je razsajala brez usmiljenja. Ker me ta ni prizadela, sem po višji naredbi izgubil prijetno delo v samem centru ladijskega pogona in bil dodeljen edini delavski ekipi, ki je še funkcionirala, čiščenju in pospravljanju. Ženske in otroke, ki so bili težko bolni, smo premestili v salon, kjer je bil klavir, in s tem je bil konec glasbenih večerov.

Zadnji dan, ko smo se v naenkrat zrcalno mirnem morju približevali pristanišču Halifax v Kanadi, se je pokazalo, kako čudovito zdravilo je mirno morje. Takoj je bilo vse zdravo in na krovu. Obrazi so bili sicer zeleni kot nova trava, notranjost pa se je popolnoma pomirila.

V Halifaxu je izstopilo 444 "novih Kanadčanov".³ Na tihem nas je stiskalo pri srcu, ko smo gledali odhod samih mladih ljudi neznanokam, v novo deželo.

Na ladji nas je ostalo še 892 razseljenih oseb.⁴ Za razliko od kanadske skupine so bile med nami tudi družine in starejši ljudje. Združene države so imele drugačne kriterije za vselitev kot Kanada. Mi smo pristali v Bostonu in tam smo izvedeli, da bomo pot do našega cilja, mesta New York, nadaljevali z vlakom. Po dese-

³ *Hersey Review*, št. 3, str. 2, 16. julija 1950.

⁴ *Ibid.*

tih dneh vožnje po morju smo stopili na ameriška tla. Carinik se je zanimal za moje note, vendar nisem razumel njegovih vprašanj ali pripomb. Občutek sem imel, da mi je dajal vzpodbudne nasvete in na koncu še voščil srečo in uspeh v njegovi deželi. Ljudje, ki so nas spravili na vlak, so bili nadvse uslužni, kljub temu, da ni bilo kaj prida besedne izmenjave. Ker je bilo že ponoči, smo z vlaka z začudenjem opažali, da kar ni zmanjkalo luči, da so se hiše in naselja vrstila drugo za drugim brez prestanka. Na glavno postajo v mestu New York (Grand Central Station) smo dospeli v nedeljo, 23. julija ob treh zjutraj. Kljub zgodnji uri so zastopniki organizacij in sorodniki ali prijatelji pričakali in pobrali vse novodošle, le jaz sem obstal sam v podzemlju na peronu. Ker me ni nihče pričakal, sem se s čudnimi občutki vsedel na kovček in s sklonjeno glavo in bližajočo paniko premišljeval, kaj sedaj. Peron je bil skoraj popolnoma prazen, le neki mimoidoči črncetec me je nekaj vprašal. Ničesar nisem razumel in kar po naše nekaj zamrmral v odgovor.

Na srečo se je nekako čez pol ure pojavil Janez Jenko, zastopnik Lige Slovenskih Amerikancev, in me rešil iz tega mučnega položaja. V nedeljo ob približno pol petih zjutraj me je predal Konradu Mejaču, ki je takrat upravljal neko slovensko hišo v Manhattanu; tu sem dobil začasen kvartir v kotu na hodniku. Pater Bernard Ambrožič, župnik pri cerkvi sv. Cirila v New Yorku, ki je v imenu Lige skrbel za novodošle Slovence in Slovenke, me je naslednji dan prav prijazno sprejel in mi posodil iz Liginega fonda sto dolarjev za začetek.⁵

Pater Ambrožič se je zelo trudil, da bi mi našel službo v mestu, kakršnokoli službo. Ker je bilo to poleti, ni bilo lahko. Na vsak način me je hotel pridržati, da bi bil poleg redne zaposlitve v mestu tudi organist v njegovi cerkvi.

Obrnil sem se pismeno tudi na tri kolege, ki so pred menoj prispeli v Združene države, da bi čimprej dobil kakšno zaposlitev. Od vseh treh sem dobil pozitivne odgovore. Aleš Šimenc me je povabil v San Francisco in tudi poslal denar za vožnjo. Isto je storil dr. Peter Remec iz Chicaga. Dr. Viktor Novak pa je že našel zame zaposlitev v Clevelandu v Ohio. Po slabih izkušnjah iskanja službe v mestu New York sem se odločil za Cleveland, ki je bil tudi najbližji New Yorku. Prvima dvema sem potem s prisrčno zahvalo vrnil denar.

⁵ Ob odhodu iz Evrope sem imel s seboj le pet dolarjev; petdeset centov od tega sem zapravil na ladji za razne potrebščine. Teh pet dolarjev mi je poslal v Evropo pred odhodom Miro Odar, ki je takrat že pobiral oranže v Kaliforniji.

Na kolodvoru v Clevelandu sta me pričakala dr. Viktor Novak in sedaj že pokojni dr. Branko Pfeifer, oba kolega iz begunskega študentovskega taborišča Hochsteingasse v Gradcu. Pri Viktorjevih sosedih, družini Krašovec, sem dobil sobo. Naslednji dan me je Viktor peljal na delo k West Industries, kjer je sam delal kot kvalificiran strojnik. Ker podobnih kvalifikacij nisem imel, sem sedaj stopil med ameriške nekvalificirane delavce; postal sem "laborer".

MED NOVIMI PRISELJENCI

Okrog leta 1950 je bilo v Clevelandu govora še o približno 60.000 prebivalcih, ki so bili do določene stopnje zmožni slovenskega jezika. Mnogi od novih priseljencev so se med seboj poznali v begunskih taboriščih in si zdaj med seboj pomagali pri iskanju služb in stanovanj. Pomoč pa je prišla tudi od tako imenovanih "staronaseljencev", tistih, ki so tu živeli že nekaj let ali bili tu rojeni. Največ zaslug med staronaseljenci za novodošle je imel gotovo Anton Grdina, morda najvplivnejši mož med Slovenci v Clevelandu v tem času.⁶ Pomagali so tudi mnogi drugi, saj je vsak novodošli moral imeti sponzorja, ki je garantiral, da novi priseljenc ne bo v breme državi za dobo enega leta.⁷

Med slovensko skupnostjo sem bil skoraj tujec, ker nisem bil v nobenem glavnih begunskih taborišč v Avstriji, razen nekaj mesecev v Kellerbergu in nato ves čas v študentovskem taborišču v Gradcu in tudi med vojno precej časa izven Slovenije.⁸ Tako sem se prve dni in mesece šele seznanjal z nekaterimi ljudmi; v glavnem sem se držal svojega ozkega novega okolja in kolegov, ki so prišli iz Gradca.

Moja plača pri West Industries je bila zelo skromna, zato sem zaprosil za nasvet Marka Sfiligoja in tudi dobil njegovo mesto pri DuPont Chemicals. Graški

⁶ Kot v vseh drugih krajih so se slovenski ljudje tudi tukaj delili med tiste, ki so podpirali Titov režim v Jugoslaviji, in med tiste, ki so temu sistemu nasprotovali. Novi priseljenci so v glavnem dobili podporo le od druge skupine; tu in tam so bile tudi izjeme.

⁷ Sponzor, ki je zame podpisal to garancijo, je bil Karl Klezin iz mesta New York, za kar mu bom vse življenje hvaležen.

⁸ Kratek opis mojih medvojnih let je objavljen v *Novi Reviji: mesečnik za kulturo*, glavni urednik Niko Grafenauer, letnik XV, maj 1996, z naslovom "Iz mojih izkušenj v vojnih letih 1941-1945". Iz angleščine je članek prevedel Henrik Ciglič.

kolega Marko Sfiligoj je bil namreč vpoklican k vojakom. Ta nova služba je moje dohodke podvojila. Zaradi pomanjkanja naročil pa je tovarna za poletne mesece zaprla obrat in tako sem se spet znašel med nezaposlenimi. Novo delo sem dobil v manjši tovarni, Lustrik Tool Company. Lastnik, Slovenec, ki je prišel v Združene države tik pred prvo svetovno vojno, je zelo upošteval kmečke ljudi. Na direktno vprašanje, kaj sem delal na kmetih, sem priznal, da sem hodil v gimnazijo. Od tega dne naprej me ni nikoli več pogledal ali mi privoščil kakšno besedo. Njegov sin, rojen Amerikanec, ki je vodil tovarno, je bil povsem drugačnega kova, ustrežljiv in vedno v pomoč.

Novi priseljenci so poživali slovenski živelj v Clevelandu, pa naj bo to z narodnostnega, verskega, kulturnega, ali gospodarskega vidika. Ta okrepitev je posebno podprla katoliško stran, saj je večina novih priseljenčev izhajala iz tega okolja. Priseljenci so se pridružili slovenskim faram in nekaterim kulturnim društvom. Fare in mnoga društva so obstajala že dolgo vrsto let, novi prirastek pa je prinesel tudi oživiljene aktivnosti, nove ideje in nove uspehe.

Posebno zanimivo in delno nepričakovano je bilo naše novo okolje. Pravzaprav se nisem znašel v kaki tuji Ameriki, znašel sem se v slovenskem okolju, na otoku, sredi velikega mesta. Trgovec, brivec, mesar, vsi so znali slovensko. To je v začetku veliko pomagalo, na dolgo roko pa nam ni bilo v korist. Treba se je bilo priučiti novega jezika in novih navad in ne pozabiti na to, kar je našega. Za nas, ki smo bili še "samotni", kot so nekateri označevali neporočene, je sčasoma začela nastajati neka praznina; vsaj mene so obdajali taki občutki. Na aveniji St. Clair smo se ob večerih shajali v slaščičarni Oražem v Slovenskem narodnem domu, da smo to osamljenost nekako prikrivali. Tu mi je nekega večera prišlo na misel, da bi ustanovil pevski zbor in s tem dal nekaj smisla življenju zunaj tovarn, in sicer iz dveh razlogov: prvič, slovenska skupnost mi je zadnje leto študija v Avstriji do neke mere pomagala, da sem še lahko ostal v študentovskem taborišču; in drugič, treba je bilo začeti tudi nekaj konstruktivnega na lastno iniciativo, da se med seboj bolj povežemo po načelu "*utile cum dulce*".

ZAČETKI NOVEGA PEVSKEGA ZBORA

Precej novih priseljencev je ob mojem prihodu v Cleveland že sodelovalo pri raznih prireditvah; to so bili prispevki posameznikov. V okolici avenije St. Clair je bila zelo aktivna Liga Slovenskih Amerikancev, v Collinwoodu pa dramsko društvo Lilija. Pevski zbor pa je nekaj, kar nudi veliko večjemu številu ljudi možnost za aktivno sodelovanje. To sem imel v mislih, ko sem tako kot drugi dolge zimske mesece posedal ob večerih v prijetni, pa ne preveč produktivni družbi med enakimi.

Ideja o fantovskem pevskem zboru je nekega večera dobila dober odziv. Več kot to. Fantje so bili takoj pripravljeni, da začno zbirati pevce. V okolišu St. Clair je veliko fantov poznal Frank Lovšin, v Collinwoodu Ivan Hauptman, v Newburgu Jože Križman. Fantje so vabili drug drugega, saj so zaradi pogostega prepevanja tu ali tam vsi vedeli, kdo je imel dober glas.

10. septembra 1951 smo se prvič sestali in določili 13. september za prvo vajo. Udeležilo se je je osemnajst fantov. Kot začasno ime smo si izbrali Fantovski zbor. Liga Slovenskih Amerikancev nam je dala na voljo svojo majhno dvorano. Kaplan pri fari sv. Vida, Jože Godina, tudi novi priseljenc, je imel veliko zaslug, da smo dvorano lahko uporabljali brezplačno.⁹

Zdaj se je tudi izkazalo, kako dragocene so bile moje note. Kljub precejšnji zbirki je bilo vsega premalo, veliko premalo. Pri pregledu teh dragocenosti mi je bilo takoj jasno, da za dalj časa to ne bo zadostovalo.

Pridno smo vadili vsako nedeljo zgodaj popoldne. To je bil še najprimernejši čas, ker so bile službe vsakovrstne, v tovarnah večkrat tudi v nočnih urah. Naše pevske vaje so prišle na uho tudi dekletom, ki so me začele spraševati, zakaj vabim samo fante. Pripravljene so bile, da same zberejo dovolj deklet za sodelovanje. Besedo so držale. Prva skupna vaja mešanega zbora je bila v aprilu 1952. Dekleta, od katerih so nekatera prej v taborišču Lienz pod vodstvom dirigenta Silva Miheliča in v Spittalu ob Dravi pod dirigentom Francem Ciganom pridobila mnoge izkušnje zborovskega petja, so bila v veliko pomoč, prinesla pa so tudi nasvete za izbiro pesmi in nekaj not za mešane zборе. Posebne zasluge za to delo so imele Milica Lorbek, Milica Žonta, sestre Povirk in sestre Arnež.

⁹ V zahvalo je zbor vedno sodeloval pri Liginih prireditvah, kadar je bilo sodelovanje zaželeno.

Kar prezgodaj je prišlo prvo povabilo za nastop. Rudi Knez je pripravil materinsko proslavo v Slovenskem domu na aveniji Holmes v Collinwoodu. Fantovski zbor je že tu in tam privatno kaj zapel, z ženskim zborom pa smo imeli do tega časa le nekaj vaj. Nastop 11. maja 1952 je imel zelo pozitiven odmev pri poslušalcih, za vzpodbudo pevcem in pevkam, pa tudi kot sredstvo za pridobitev novih članov in članic. Nekaj besed o tem prvem nastopu je napisal pisatelj Karel Mauser v *Ameriški domovini*, med drugim: "*Posebno pa je presenetil pevski zbor g. Milača. Naravnost zagrabil je. (...) Po pravici je zbor doživel lepo pohvalo. Želim si, da bi ta zbor še slišal in to na samostojnem koncertu.*"¹⁰ Ligi katoliških slovenskih Amerikancev smo se prvič nekoliko oddolžili za pomoč mesec pozneje v Slovenskem narodnem domu na aveniji St. Clair pri letni zaključni prireditvi. Na tej prireditvi je Fantovski zbor zapel tri pesmi, mešani zbor pa dve.¹¹

Ni se mi zdelo primerno, da bi zbor nosil moje ime, kot je bilo povzeto iz Mauserjevega članka in je bilo delno tudi v navadi pri nekaterih poklicnih zbora in v Ameriki. Zato smo se odločili za ime Pevski zbor Korotan.¹² Dr. Stane Šušteršič je o izbiri imena na omenjeni Ligini prireditvi pojasnil sledeče: "*Slovenska Koroška nam je dala najlepše pesmi. Ona nam je svetel vzor narodne zavednosti in nam dokazuje, kako se z žrtvami ohranja in goji tisočletni zaklad slovenske pesmi in besede.*"¹³ K besedi se je priglasil tudi guverner države Ohio, ameriški Slovenec Frank Lausche, ki je v lepi slovenščini izrekel te vzpodbudne besede: "*Kadar si sam, ko misliš, da si od vseh zapuščen, takrat se spomniš pesmi, ki ti jih je pela mati ob zibeli. Slovensko pesem slišiš in ti odleže. Na tujem ste in Amerika želi, da postanete dobri Amerikanci, in tisti, ki pesem ljubi, ki rad poje, bo dober Amerikanec in dober Slovenec.*"¹⁴ Vzpodbuda po teh dveh nastopih je bila dobrodošla. Nastopi, kakor so bili zaželeni, so bili šele na tretjem mestu z ozirom na naloge pevskega

¹⁰ Karel Mauser, "Materinska proslava", *Ameriška domovina*, Cleveland, Ohio, maja 1952.

¹¹ Fantovski zbor: "Slovenec sem" (Dr. Gustav Ipavec), "Moj deklič" (Jereb) in "Pradedom" (Vasilij Mirk); mešani zbor je zapel: "Slovensko dekle" (narodna) in "Po jezeru" (priř. Stanko Premrl).

¹² Priznati moram, da je to ime bila moja želja in da sem bil vesel, da je zbor ime sprejel.

¹³ Prvi predsednik zbora je bil Marijan Štrancar, za njim pa je prevzel to važno nalogo dr. Stane Šušteršič, ki je o priliki Ligine prireditve 15. junija 1952 tudi najavil ime Pevski zbor Korotan.

¹⁴ Novo ime zbora in besede guvernerja Franka Lauscheta je objavil tudi *Naš tednik*, Klagenfurt/Celovec, julija 1952, pod naslovom "Clevelandsko pismo" od 22. junija 1952.

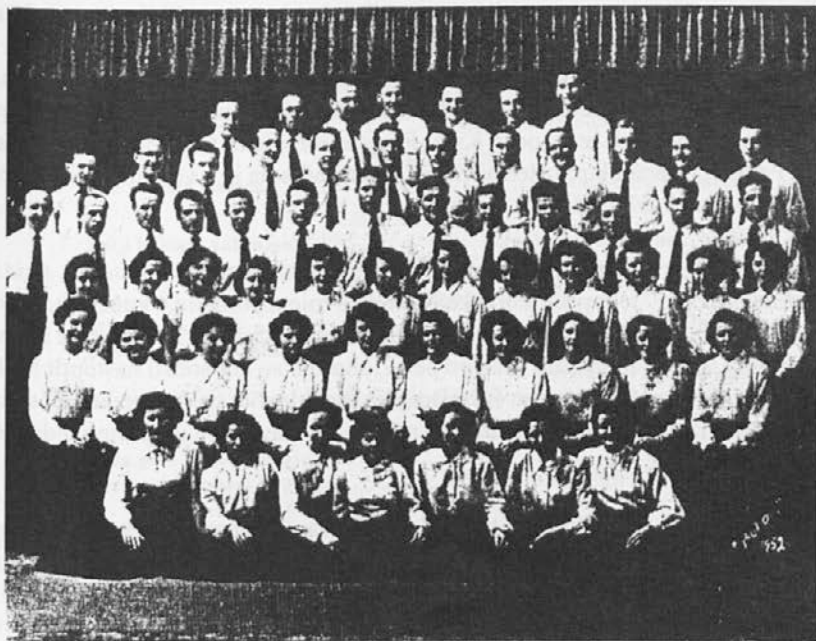
zboru. Na prvem mestu je bilo poznavanje slovenske pesmi, razumevanje njene lepote in notranje zadovoljstvo ob izvedbah. Na drugem mestu je bila stvarnost, da smo se pri teh vajah med seboj spoznali, med seboj povezali in da so iz tega izšle nove družine. V velikem mestu in zaradi naše razkropljenosti so vaje in na teh srečanja imela velik, čeprav ne načrtovan uspeh. Tretji cilj so bili koncerti in v to smer smo po prvih začetkih usmerili vse svoje sile.

PRVI SAMOSTOJNI KONCERT

Delo z amaterskimi zbori zahteva od dirigenta posebno pazljivost. Preden pride do stopnje interpretacije in drugih fines lepega petja, je treba izučiti posamezne glasove. Le nekateri pevci in pevke so obvladali branje not, zato sem pričel tudi s poukom glasbene teorije, kar pa ni bilo prav uspešno. Vsi so raje peli, kot da bi poslušali nasvete in pouk branja not in podobno. Sčasoma je z vajami postalo jasno, kako slediti od note do note, in to je veliko pomagalo in skrajšalo čas pri vajah. Prvi poskus združitve vseh glasovnih sekcij je bilo večkrat pravo odkritje. Po nekaj poskusih sem lahko ne samo ugotovil, ali bo pesem imela uspeh, opazil sem precej točno, kakšen odnos je imel zbor do te ali one skladbe. V najslabšem slučaju sem nekajkrat kakšno pesem celo umaknil s sporeda, čeprav mi je bilo žal za veliko izgubo časa. Tudi z izgovarjavo ni bilo lahko, saj smo izhajali iz različnih delov Slovenije, mlajši rod pa je deloma doraščal že izven nje. Vsebinsko in glasbeno zgradbo sem poskušal razložiti pred začetkom vaj za vsako novo pesem.

Bolj ko se je bližal dan prvega samostojnega koncerta, več vaj je bilo treba. Zato smo začeli z vajami poleg nedelje tudi ob sobotah zvečer. Veliko dela zahteva celotna priprava za koncert, za kar je vedno skrbel odbor Korotana.¹⁵ Nikdar ne bo izrečeno dovolj zahvale za pridne slovenske roke, ki so bile vedno prostovoljno v pomoč za en sam skromen "Boglonaj". Od dvorane do kuhinje in točilnice, od tiskanja programa in vstopnic do člankov v časopisih za najavo koncerta je dolga pot. Brez take pomoči bi bilo težko pripraviti vse v podporo koncertu in nastopajočim. Pri takem delu je priseljenska skupnost vedno pokazala, pa naj bo že ta ali ona, da je prostovoljno delo v pomoč kulturnim prizadevanjem tisti del našega življenja, ki

¹⁵ Vsaka kulturna prireditev je nudila priliko za medsebojna snidenja in razgovore. Čisti dobiček teh snidenj, po zaključenem nastopu, je bil eden virov denarnih sredstev.

Pevski zbor Korotan v Clevelandu ob prvem koncertu - spomladi 1953

nas veže in nam daje edinstven pečat. Vsaka najmanjša pomoč je bila dobrodošla in vsaka najmanjša pomoč je prinesla večjo povezanost in trdnejšo srenjo.

Treba je bilo misliti tudi na objave bližajočega se koncerta. Na pomoč so nam priskočili pesniki in pisatelji Pavle Borštnik, Marijan Jakopič, Karel Mauser in Zdravko Novak poleg mnogih članov zbora, kot so Frank Kovačič, Jože Likozar, Miro Odar in Marijan Štrancar. Članki so izšli v *Ameriški domovini* in *Ameriškem Slovencu*.¹⁶

Ker smo že prej večkrat nastopili pri raznih prireditvah, smo računali na lepo udeležbo pri našem prvem samostojnem koncertu. Prijetno smo bili presenečeni

¹⁶ Za številne članke dopisniki niso znani. Vsi članki za ta koncert so bili napisani v slovenščini z izjemo dopisa Marijana Štrancarja, ki je izšel 10. aprila v angleščini.

nad odzivom. Dvorana v Slovenskem narodnem domu na aveniji St. Clair je bila v nedeljo, 12. aprila 1953 nabito polna. V teh začetnih razmerah smo se odločili za enostavne, pa vendar lepe obleke za nastop: fantje so nosili bele srajce s kravatami in modre hlače, dekleta bele bluže in modra krila. Pogled na zbor je bil prav lep.¹⁷ Še posebno lepo urejen je bil oder. Kipar France Gorše je za to priliko posodil svoje delo "Pevce", doprni kip, izdelan iz lesa. Okras odra pa je z velikim smislom pripravil dr. Milan Pavlovčič.

Koncert je bil lep uspeh v celoti. "*To je bil praznik slovenske pesmi, to je bil slovenski praznik,*" je zapisal Zdravko Novak v svojem poročilu o koncertu.¹⁸ Moški, ženski in mešani zbor so vzorno pokazali trud svojega dela. Ženski zbor je izvajal tri pesmi, moški in mešani vsak po pet. Z zborom so kot solisti nastopili Malka Povirk, inž. France Gorenšek in Jože Dovjak. Slednja dva sta nastopila tudi samostojno z lepo izbiro narodnih in umetnih pesmi. Na klavirju ju je spremljal dirigent zbora Metod Milač.¹⁹

Slovenski ameriški pesnik in skladatelj Ivan Zorman je po koncertu stopil na oder in s klenimi besedami povedal sledeče: "*Če bomo vztrajno čuvali in gojili slovensko pesem, ki je našega rodu najzlahtnejši cvet, bomo smeli upati, da bo še dolgo v nas ostala iskra slovenskega duha, ogenj slovenskega srca in sok slovenske zemlje.*" Brez dvoma, pevci in pevke so bili za ves trud dolgih vaj in žrtvovanja prostega časa vsaj delno poplačani. Ivan Zorman, sam pevovodja, je imel dobre izkušnje s pevkimi zbori in širok razgled slovenskega kulturnega nivoja v Clevelandu in v Ameriki. Razčlenil je celotni program, dodal vzpodbudna navodila in napotke. Zavedal se je in potrdil pomen našega kulturnega udejstvovanja za slovensko skupnost, kar je izrazil z besedami: "*Slovenska pesem nam najlepše poudarja narodno zavednost in krepi čut naše skupnosti. Ta čut skupnosti in povezanosti je neprecenljive vrednosti za vse naše družabno, gospodarsko in kulturno življenje.*"²⁰

Pisatelj Karel Mauser je napisal kar dve poročili, in sicer enega za *Ameriško domovino* (15. aprila), drugega pa za *Naš tednik* v Klagenfurtu/Celovcu (30. aprila).

¹⁷ V prilogi je priobčena slika zbora ob prvem koncertu. V prvi fantovski vrsti, prvi na levi, je predsednik zbora dr. Stane Šušteršič, osmi od leve pa dirigent zbora, Metod Milač.

¹⁸ *Ameriška domovina*, 15. aprila 1953.

¹⁹ Program tega prvega koncerta je naveden v celoti v prilogi.

²⁰ Ivan Zorman, "Koncert 'Korotana'", *Ameriška domovina*, 16. aprila 1953.

Spored

MEŠANI ZBOR:

Gor čez jezerokoroška narodna, harm. Mihelič

ŽENSKI ZBOR:

Kje so tiste stezicekoroška narodna

MEŠANI ZBOR:

Stoji hartelc zahrajenkoroška narodna, prir. O. Dev
(tenor solo France Gorenšek)

MOŠKI ZBOR:

M' je pa krajčec posvavakoroška narodna
Juhe, pojdamo v škof'čevenček koroških narodnih,
priredil Pavel Kernjak
(bariton solo Jože Dovjak)

ŽENSKI ZBOR:

Tam gori za našo vasjoE. Adamič
Jaz pa vrtec bom kopalanarodna, prir. Marko Bajuk
(sopran solo Malka Povirkova)Srce je žalostnonarodna
Mlada pešemJosip Pavčič
MornarS. Vilhar

France Gorenšek, tenor

MOŠKI ZBOR:

O večerni uriVinko Vodopivec
Ob poti tam za vasjoVinko Vodopivec
ŽabeVinko Vodopivec

O D M O R

MOŠKI ZBOR:

Sem biv na vas'narodna, prir. Ciril Pregelj
Izidornarodna, harm. Mihelič
Triglav moj domJakob Aljaž
Ljubezen in pomladAnton Nedved
(tenor solo France Gorenšek)Ljuba si pomlad zelenanarodna, prir. Zorko Prelovec
So že rož'ce v hartelnu žavovalekoroška narodna,
priredil Zorko Prelovec

Jože Dovjak, bariton

MEŠANI ZBOR:

Nazaj v planinski rajAnton Nedved
Meglicanarodna, prir. Marko Bajuk
(tenor solo France Gorenšek)

V GorenjskoJosip Fleišman

PEVOVODJA: METOD MILAČ

la). Poleg teh dveh so nepodpisana poročila izšla še v *Amerikanskem Slovencu*, *Glasi SDZ* in v *Prosveti*.²¹

Umetnostni zgodovinar dr. Rajko Ložar je v Chicagu v reviji *Novi svet* mesec pozneje napisal daljšo kritiko, v kateri je razčlenil interpretacije posameznih pesmi, ocenil prispevek solistov in ni spregledal drugih vidnih uspehov tega koncerta, kot n. pr. zelo lepo urejen oder z Goršetovim "Pevcem", vidnim umetniškim simbolom slovenskega petja. Med vsemi ocenami je bil dr. Ložar edini, ki je dal tudi pevododji nekaj nasvetov: "*Dirigent Metod Milač ima simpatičen slog dirigranja in z ozirom na to, da ni še imel dosti prilike, je svojo nalogo rešil dobro. Ko bo zbor uvežbal, naj posveti pažnjo dinamiki prednašanja. Pevcem mora dati več prostosti.*" Na koncu je dr. Ložar še dodal: "*Za Cleveland je bil koncert prvovrsten dogodek, h kateremu je treba vsem sodelujočim iskreno čestitati. Naj bi temu začetku sledila bogata pot v prihodnosti.*"

Te naloge, "pot v prihodnost," smo se začeli takoj zavedati. Na naslednjem občnem zboru smo se soglasno odločili za osrednji cilj našega udejstvovanja, da pripravimo vsako leto na pomlad samostojen koncert.

SODELOVANJE NA DRUGIH PRIREDITVAH

Poleg naših samostojnih koncertov so nas narodne dolžnosti večkrat obvezovale, da smo predstavljali slovenski živelj na raznih prireditvah ali slovesnostih. Od vsega začetka sem vztrajal, da naj bo Korotan neodvisna kulturna organizacija, kar sta tudi odbor in članstvo potrdila. Vsakdo, ki ga je ali ki jo je veselilo petje, je bil dobrodošel. Odbor zbora, v posvetovanju s članstvom, je priporočal sodelovanje pri drugih prireditvah. Bile so tudi nekatere logične obveznosti, posebno za Ligo Slovenskih Amerikancev in za obe cerkvi, pri Sv. Vidu in pri Mariji Vnebovzeti, pri katerih nam gostoljubnost ni bila nikoli odrečena. V dobi enajstih let je Korotan sodeloval in prispeval k mnogim prireditvam. Omenjenih je le nekaj primerov, ki potrjujejo prispevek pevcev in pevk Korotana za slovensko kulturno življenje v Clevelandu.

²¹ Datuma za prva dva časopisa sta 15. april, za *Prosveto* pa 16. april 1953.

Skupno s Srbi in Hrvati je Korotan sodeloval pri jugoslovanskem folklornem filmu "Mi v glasbi in pesmi" (Our People in Music and Song).²² Poleg kulturnih skupin iz Clevelanda so sodelovali pri tem filmu društva in posamezniki iz Barbertona in Akrona v Ohiu in iz Pittsburgha in Wilmerdinga v Pennsylvaniji. Slovenski del je organiziral dr. Stane Šušteršič, predsednik Korotana. Potrebna besedila so pripravili Pavle Borštnik, Marijan Jakopič in Rudi Knez. Janez Varšek je pripravil plesno skupino, vse pevske točke dirigent Korotana, Metod Milač. Kot solista z moškim zborom sta sodelovala Jože Dovjak in inž. France Gorenšek. Glasbeno sta pri snemanju pomagala Tone Gorše in Marijan Tonkli.²³ Slovenski del snemanja je bil posnet na Oblakovi farmi v avgustu in septembru 1953.

Pri prvi predstavi tega folklornega filma v Clevelandu 24. januarja 1954 je kazalo, da bo upeh dober. Vendar pa s filmom organizatorji niso uspeli doseči osrednjih medijev in tako film ni prišel med širšo ameriško publiko. Nekaj predvajanj je bilo na ameriških univerzah, kjer so imeli oddelke za folkloro.²⁴

Več uspeha in lepo predstavitev slovenske kulture je Korotan podal na televiziji z enournim samostojnim programom na postaji WXEL v Clevelandu 23. januarja 1954. Zamisel in izpeljavo programa sta pripravila Pavle Borštnik in dr. Milan Pavlovčič. To je bil eden prvih nastopov za širšo ameriško publiko in je imel lep odziv.

Prvi večji podvig zunaj Clevelanda je bil v Lemontu v Illinoisu 3. julija 1954. Zgodaj zjutraj smo se z osebnimi avtomobili odpeljali na dolgo pot. Za Marijansko proslavo je pater Odilo povabil poleg Korotana tudi več sodelavcev iz Chicaga. Kot solista sta z zborom Korotan nastopila Mimi Veider ("Rožic ne bom trgala") in inž. France Gorenšek ("Mati moja venec plete" in "Ave Marija"). Zbor zaradi delovnih obveznoti nekaterih ni bil popoln, bilo pa je še vedno preko petdeset nastopajočih.²⁵

²² Inicijativo in izpeljavo tega folklornega filma je vodil Srb, dr. Sarata, novi priseljenc.

²³ Nekaj teh podatkov je vzetih iz dopisa v *Amerikanskem Slovcu*, 19. maja 1993, z naslovom "Ustanovitev in prva leta uspehov pevskega zbora Korotan," povzeto po ZSS 1975.

²⁴ To poročilo smo dobili od organizatorjev. Univerze, kjer naj bi ta film predvajali, pa niso znane. Gotovo je, da film ni bil finančni uspeh, čeprav je bilo vse delo opravljeno prostovoljno.

²⁵ Kratko poročilo o nastopu, "Marijin kongres v Lemontu", je napisal Marijan Jakopič. Vir in datum tega poročila nista znana.

Prvo gostovanje v Torontu v Kanadi je izvedel Pevski zbor Korotan 4. septembra 1955. Korotan je povabila v Toronto Slovenska narodna zveza (SNZ). V Torontu vsaj takrat Slovenci niso imeli pevskega zbora, razen cerkvenih, zato je bil Korotanov obisk dobrodošel in dobro obiskan. Koncert je bil v dvorani slovenske cerkve Marije Pomagaj na aveniji Manning. Daljše poročilo je za *Slovensko državo*, glasilo SNZ, napisal F. M. Rener, ki je Korotanu priskočil na pomoč za ta koncert kot pianist.²⁶ Zbor je nastopil v vseh treh zasedbah, kot solist pa je sodeloval Jože Dovjak.

Leta 1956 je clevelandska radio postaja WDOK snemala na četrto adventno nedeljo Korotanove izvedbe slovenskih pesmi za prenos preko radijskega programa Glas Amerike (Voice of America). Oddajo je pripravil in uredil Konrad Mejač, ki je takrat vodil slovensko sekcijo pri radiu Glas Amerike. Korotanov program je bil predvajan v dveh delih. Prvi del 28. januarja 1957 je vseboval tudi razgovor z dirigentom zbora Metodom Milačem. Drugi del je sledil 7. aprila. Na ta dan je bil povabljen na razgovor predsednik zbora Jože Likozar.

Profesorica Ruth Edwards na Cleveland Institute of Music je vedno vabila študente za krajše nastope v dobrobit bolnikov v umobolnici Ingleside Hospital. Že takrat je bil upoštevan pozitiven vpliv glasbe na take bolnike. Prof. Edwardsova in uprava bolnišnice sta z veseljem sprejela našo ponudbo za pomoč. Pavle Borštnik je besedila pesmi prestavil v angleščino, ker smo v glavnem izvajali slovenski program. Imeli smo nepričakovano dober odziv. To smo lahko opazili ne samo po aplavzu, tudi na obrazih publike se je videlo, da so bili našega obiska in petja veseli. Po nastopu smo se lahko pogovorili z bolniki. Dve Slovenki med njimi sta bili še posebno srečni, da smo ju obiskali.

Poživljeno clevelandsko kulturno delovanje je vedno računalo na Korotan za sodelovanje in tudi za predstavitve slovenske skupnosti pri raznih mednarodnih slovesnostih. Na nekaterih je Korotan sodeloval skoraj vsako leto, kot na primer pri žalnih svečanostih za padle in pobite med vojno in po vojni; pri "Dnevu enega sveta" (One World Day) v kulturnih vrtovih (pri teh slovesnostih je včasih nastopilo do 16 različnih narodnosti); pri razstavi umetniških del kiparja Franceta Goršeta; pri

²⁶ F. M. Rener, "Po Korotanovem koncertu v Torontu", *Slovenska država*, 30. septembra 1955.

70-letnici škofa dr. Gregorija Rožmana in ob slovesnostih njegove zlate maše; na "Večeru prijateljstva" Zveze bivših jugoslovanskih vojnih ujetnikov in še mnogih drugih. Vse te prireditve so kronološko registrirane za prvih enajst let v *Kratkem pregledu*, v *Poročilih pevovodje* in v že omenjenem članku *Ustanovitev in prva leta*.²⁷

Ker je Korotan velikokrat sam predstavljal Slovence na mednarodnih prireditvah, je 29. januarja 1955 povabil na sestanek vsa kulturna društva novonaseljencev, da bi osnovali meddruštveni odbor za take prireditve. Do takega odbora in takega sodelovanja ni prišlo.²⁸ Najtesneje je Korotan sodeloval z dramskim društvom Lilijo, s Slovenskim odrom in pozneje s plesno skupino Kres. S temi društvi smo sodelovali pri spevoigrí *Kovačev študent* in pri opereti *Mežnarjeva Lizka*.

VSAKOLETNI KONCERTI

Glavni cilj, vsakoletni koncert, je bil osrednji del vseh naših naporov. Uspešne koncerte smo izvajali vsako leto od prvega koncerta naprej do leta 1961.²⁹ Na šestem rednem koncertu je Pavle Borštnik prvič nastopil samostojno kot baritonist. Kot solisti z zborom so nastopali v teh letih poleg že omenjenih še Zdenka Mejač, Marija Sekne, Ivan Hauptman in Karel Zajec. Oder je poleg dr. Milana Pavlovčiča večinoma pripravila in okrasila Zalka Likozar. Vsak od teh rednih koncertov je bil nov mejnik v delovanju in razvoju Pevskega zbora Korotan.

Redni koncerti so zahtevali tudi nov glasbeni material. Želja za vključitev novih ali še neizvajanih skladb je postajala vedno večja. Zaradi odrezanosti in od-

²⁷ Ta tri kratka kronološka poročila so ostala le v rokopisih: Miro Odar, "Kratek pregled zgodovine in kulturnega delovanja Pevskega zbora Korotan", 1962; Metod Milač, "Poročilo pevovodje na občnem zboru Pevskega zbora Korotan v Clevelandu 15. septembra 1957", in v že omenjenem članku "Ustanovitev in prva leta uspehov Pevskega zbora Korotan", povzeto po ZSS 1975, v *Amerikanskem Slovencu*, 19. maja 1993. Poleg tega obstojajo še tri poročila dirigenta Metoda Milača, tudi v rokopisu, podana na občnih zborih 20. septembra 1959, 18. septembra 1960 in na izrednem sestanku 17. decembra 1961.

²⁸ Miro Odar, "Kratek pregled", str. 3.

²⁹ 12. aprila 1953 (1); 18. marca 1954 (2); 20. marca 1955 (3); 8. aprila 1956 (4); 7. aprila 1957 (5); 27. aprila 1958 (6); 5. aprila 1959 (7); 24. aprila 1960 (8); 9. aprila 1961 (9).

sotnosti zvez z zborovskimi dosežki v Sloveniji in včasih tudi zaradi tematike nekaterih novih stvaritev je bila izbira trd oreh. Našli so se tu in tam posamezniki, ki so o priliki obiskov v Sloveniji od tam prinesli kaj novega, vendar je bilo tega malo.

Veliko pozornosti smo od vsega začetka posvečali tudi družabnosti; ne samo za pevke in pevce, tudi za širšo publiko. Družabne prireditve so bile tudi vir dohodkov, saj je imel zbor denarne potrebe kot vsako drugo društvo. Treba je bilo razmnoževati note, najemati dvorane za koncerte in podobno. Zbor se je držal načela, da iz teh dohodkov pomaga pri socialnih in kulturnih potrebah, kot so pomoč invalidom, slovenskim šolam, kulturnim aktivnostim na Koroškem, Primorskem in v Argentini. Pomoč je prišla bodisi iz zborovske blagajne ali pa s sodelovanjem pri predstavah, ki so bile prirejene v take namene. Zato je bila slovenska skupnost še toliko bolj hvaležna družinam Starc, Krajnčič, Kaliope in Oblak, ki so nam dajale na voljo svoja posestva (farme) zunaj mesta za družabne prireditve.

KONCERT OB DESETLETNICI

Pevski zbor Korotan se je po koncertu spomladi leta 1960 odločil, da pripravi za leto 1961 dva koncerta: enega spomladi kot običajno, drugega pa za deseto obletnico jeseni 1961. Ker sta dva koncerta na leto za pevski zbor velika naloga in ker je zbor želel pripraviti za deseto obletnico nekaj posebnega, je odbor pod predsednikom Frankom Lovšinom priporočil zboru naslednje: 1. za redni pomladanski koncert bo zbor pripravil nov program kot vsako leto; 2. za praznovanje desete obletnice ustanovitve pa poseben koncert jeseni 1961. Ta jesenski koncert naj bi imel dva dela: v prvem delu ponovitev najbolj uspešnih pesmi zadnjih desetih let, v drugem delu pa povsem nov program, če le mogoče z majhnim simfoničnim orkestrom. Dr. Stane Šusteršič je predlagal, naj za to priliko dirigent zboru skomponira posebno skladbo za zbor in orkester, skladbo, primerno za to obletnico.

Ta predlog sem sprejel pod pogojem, da ta naloga ni omenjena zboru, dokler skladba ni napisana in pripravljena za vaje, iz enostavnega razloga, ker nisem bil prepričan, da bom to nalogo lahko izvedel pravočasno poleg priprave dveh koncertov za to leto.

Pevski zbor Korotan ob desetletnici - jeseni 1961

Jasno mi je bilo dvoje: 1. da mora biti skladba napisana v slogu, ki ga bo zbor zmoγel naštudirati v odmerjenem kratkem času; in 2. da naj skladba predstavi nekaj pomembnega za naše poslušalce in za tako pomembno obletnico zbora. Moral sem slediti predvsem praktiγnim smerem, ne svojim kompozicijskim hotenjem.

Obrnil sem se za primerno besedilo na Pavla Borštnika, pesnika in pisatelja, solista in sodelavca pri Korotanovih koncertih. Borštnik mi je v kratkem predloγil tekst, ki se mi je zdel zelo primeren za to priliko. Besedilo je vsebovalo tematiko novih priseljencev s posebnim pogledom na slovenske razmere zadnjih dveh desetletij, na tragedijo, upanja in Źelje vseh, ki jim je rojstni kraj vedno pri srcu.

Takoj nato sem se lotil zbiranja orkestra oziroma poizvedb, kdo bi bil pripravljen pomagati za skromen honorar, ki smo ga imeli na razpolago. Nekaj kandidatov sem našel na Cleveland Institute of Music, svojih sošolcev. Nekaj drugih, tudi amaterjev, pa smo dobili preko raznih priporoγil. Na podlagi teh obljub in moγnosti sem se nato lotil dela.³⁰

³⁰ Del teh informacij v revidirani obliki je vzet in mojega pisma dr. Edu Źkulju, 16. aprila 1997.

Slednjič sem le dokončal partituro in instrumentacijo, kar sem pisal tudi med počitkom v tovarni. To ni ušlo pozornosti drugih delavcev in zato ni ostalo neznano v slovenski srenji v Clevelandu.

Kako pripraviti note za posamezne inštrumente? Sredstva za kopiranje niso bila na voljo v današnjem smislu. Ob koncu tedna smo se zbrali v šolski dvorani pri mizah s partiturami in notnim materialom pred sabo. S skromnimi izjemami večina še nikdar prej ni pisala not. Nekaj nasvetov in napotkov sem dal, nato smo razdelili delo. V začetku je bilo precej težav, kmalu pa so vsi dojeli, kako je treba pisati note. Z dvema pomočnikoma (Miro Odar, Jože Likozar) sem potem revidiral note za vse inštrumente. Kljub temu je ostalo še precej napak. Tudi druge skladbe, za katere sem priredil inštrumentacijo za našo orkestralno zasedbo, smo pripravili na teh sestankih.

Takoj po prvih vajah septembra 1961 sem stopil v stik z vsemi člani orkestra, ki so obljubili sodelovanje. Vsi so držali besedo, tudi tisti privatniki, ki jih nisem poznal. Na žalost smo imeli le eno vajo z orkestrom, ker naša blagajna več ni dopuščala. Moja skrb, kako se bo zbor prilagodil orkestru, je bila odveč. Koncertna mojstrica Roberta Golden (pozneje članica The Cleveland Orchestra dirigenta Georga Szella) pa je popravila moje oznake za fraziranje godalnih inštrumentov.

Za koncert 11. novembra 1961 je vladalo veliko zanimanje. Na dan koncerta je bila nova šolska dvorana pri sv. Vidu zasedena do zadnjega kotička. Zbor je nastopil v novih večernih oblekah na zelo lepo okrašenem odru, ki je bil delo Zalke Likozar.

V prvem delu koncerta je moški zbor zapel tri pesmi: "Jadransko morje", "O večerni uri" in "Ribniško", pri kateri je pel solo Jože Dovjak. Ženski zbor je imel na sporedu "Majski večer", in "Venček narodnih" Matije Tomca s solistko Malko Gregorc. Mešani zbor, ki je začel in zaključil prvi del, je podal štiri skladbe: "Rožic ne bom trgala" s solistko Mimi Rezonja, "Naše gore", "Pesem o rojstvu" z baritonistom Ivanom Hauptmanom in Gallusovo "Glejte kako umira pravični". Ta slednja je bila namenjena spominu škofa dr. Gregorija Rožmana in trem umrlim članom Korotana, Rafaelu Žonti, Jožetu Cerarju in Zdravku Kranjcu.³¹

³¹ Rafael Žonta je padel kot ameriški vojak v Koreji; Jože Cerar in Zdravko Kranjc sta utonila. Vse tri nesreče so člane in članice zbora zelo prizadele.

Drugi del koncerta je bil izveden s sodelovanjem orkestra. Kot uvod je orkester zaigral E. Elgar-Strettovo "Koračnico", op. 39, No. 1 (Pomp and Circumstance). Sledila je "Ave Marija" iz Foersterjevega *Gorenjskega slavčka*. Nato je nastopil z zborom in orkestrom baritonist Pavle Borštnik v Adamičevi "Na lipici zeleni." Sledil je "Venček" iz *Gorenjskega slavčka*, pri katerem sta bila solista Zdenka Mejač in Jože Likozar.

Kot orkestralni vložek je orkester izvedel "Intermezzo simfonico" iz Mascagnijeve opere *Cavaleria rusticana*. Sledil je odlomek iz Sattnerjeve "V pepelnici noči" s solistom Jožetom Dovjakom. Zaključna točka ob deseti obletnici je bila kompozicija dirigenta Metoda Milača na besedilo Pavla Borštnika, kantata *Pozdravljena zemlja*.

Izvedba te skladbe je bila lep uspeh v vsakem oziru. Tako zbor kot orkester sta v skladbo vložila vse, kar je bilo mogoče. Po besedilu in glasbi je bilo to nekaj našega, nekaj, kar je bilo trdno zvezano z našo usodo in z našo odločitvijo pred leti. V tem leži bistvo te skladbe. Osredotočena je na čas prilagoditve novemu okolju, novemu življenju, vendar še vedno s težkimi spomini na polpreteklo dobo. V tem smislu je kantata *Pozdravljena zemlja* zapisana kot izraz slovenskega begunstva v letu 1961.³²

Dve daljši poročili o tem koncertu in pomembnosti skladbe *Pozdravljena zemlja* sta izšli, eno v *Ameriški domovini*, drugo v *Klicu Triglava*.³³ O koncertu, zboru, solistih in orkestru so bile izrečene mnoge pohvale. Meni so veliko pomenile izjave sošolcev s Cleveland Institute of Music, ki so glede mojega prvenca za zbor in orkester, posebno pa še glede izvedbe zbora izjavili sledeče: "Nismo razumeli besedila in tudi ne ozadja te kompozicije, vsak med nami pa je občutil, da je bilo za pevke in pevce in za poslušalce pri tej skladbi v ozadju nekaj prav posebnega."

³² Zborovski izvleček *Pozdravljene zemlje* je objavljen v zbirki *Sen o vrnitvi: Skladbe slovenskih skladateljev na tujem*, I. Posvetni mešani zbori, uredil Edo Škulj. Izdala Krščanska kulturna zveza, Celovec, 1995, str. 77-81. Na podlagi Borštnikovega besedila je Mira Kosem objavila v *Ameriški domovini* svoja razmišljanja pod naslovom "Vstajenje". Mira Kosem, pismo avtorju, 30. maja 1991.

³³ Daljše poročilo v *Ameriški domovini* je izšlo dva tedna po koncertu s podpisom M. S., *Klic Triglava* pa je prinesel obširno oceno v številki 271.

Koncert ob desetletnici 11. novembra 1961 je bil lep in pomemben mejnik v delovanju Pevskega zbora Korotan.

EPILOG

Korotan je podal drugi koncert v Torontu v Kanadi, pri fari Marije s čudodelno svetinjo 28. aprila 1962. Pri obsežnem programu so sodelovali kot solisti Mimi Veider-Rezonja, Ivan Hauptman, Pavle Borštnik in Jože Dovjak. Tudi ob tej priliki je bil čisti dobiček podarjen cerkvi. Zadnji nastop Korotana pod mojim vodstvom pa je bil na petem slovenskem dnevu 5. avgusta 1962. Naslednji teden sem s težkim srcem zapustil Cleveland in s tem tudi meni tako dragi Pevski zbor Korotan. Dobil sem službeno mesto na univerzi v Syracuse v državi New York kot glasbeni knjižničar.³⁴

Neizmerno veliko dela so pevci in pevke, odborniki, predsedniki,³⁵ pa tudi mnogi drugi iz slovenske skupnosti žrtvovali v podporo našega pevskega zbora. Ta požrtvovalnost je še vedno živa in trdna, čeprav so težave v novih razmerah vsak dan večje. Da zbor še danes deluje, imajo neprecenljive zasluge moji trije nasledniki, zdaj že pokonji Lado Lempl, inž. Franček Gorenšek, ki je vodil zbor osemnajst let, in sedanji pevovodja Rudi Knez.

³⁴ V času mojega vodstva Pevskega zbora Korotan je zbor izdal tri plošče: *Tebi in o Tebi pojem*, ovitek je pripravil kipar France Gorše (1956); *Pod oknom*, ki ima na ovitku originalno delo slikarja Boža Kramolca iz Toronta v Kanadi (1959); in *Korotan ob desetletnici*, ki prinaša na naslovni strani fotografijo mešanega zbora. Ta plošča je izšla decembra 1962.

³⁵ Odgovorno in važno delo, ki so ga imeli predsedniki Korotana, so vodili prvih enajst let: Marijan Štrancar, dr. Stane Šušteršič, Jože Likozar, Roman Švajger, Miro Odar, Jože Odar in Frank Lovšin.

SUMMARY

**CHORAL SINGING UNIFIES NEW IMMIGRANTS:
FOUNDING AND FIRST YEARS OF
SINGING SOCIETY KOROTAN***Metod M. Milač*

Author briefly describes his departure from Europe on 12 July 1951, his transatlantic voyage with displaced persons on the US Navy ship "General Hersey", and arrival on the North American continent, first in Halifax, Canada, and then in Boston, USA. After initial difficulties in finding any kind of employment in New York City, he eventually settled in Cleveland, Ohio, and started working in a small factory as an unskilled laborer. In time, he gradually merged into the Cleveland Slovene community, primarily into the group of the post World War II immigrants.

On the basis of his own experience and by observing others, he sensed a feeling of emptiness in many, due to isolation after long and often monotonous working hours in factories. Awareness of these feelings led him to the idea of forming a choral group to offer the young, mostly unattached immigrants, an added meaning in life. Several goals were on his mind: first, to develop and foster love and appreciation for choral singing; second, to offer opportunities for social interaction among new immigrants who were scattered over the city of millions; third, to perform Slovene folk and art songs at public concerts; and fourth, to represent Slovenes at other ethnic festivities.

Thus, a new singing society was born on the 10th of September 1951. Initially, only eighteen young men were participating. However, the Singing Society Korotan, as this choral group was named, grew fast and became a mixed chorus of seventy-five voices by April 1952. Korotan significantly enhanced Slovene cultural life in Cleveland with annual concerts, performances at multinational festivities, concerts in Toronto, Canada, and Lemont, Illinois, and with appearances on the Cleveland TV station, and on the Voice of America. In addition to concert perfor-

mances, Korotan officers were very active in organizing trips and social events, not only for members but for general public as well. For years Korotan's activities were at the heart and in the center of Slovene cultural and social life in Cleveland. With the first annual concert on 12 April 1953, Korotan initiated yearly performances and related activities and thus contributed to the preservation of the Slovene language and song among the new immigrants.

The highlight of this first ten year period of the Singing Society Korotan was the 10th anniversary concert on 11 November 1961, when in addition to chorus and soloists, a small symphonic orchestra participated. Cantata, *Pozdravljena zemlja*, composed for this occasion by the conductor of Korotan and dedicated to its members, received at the anniversary concert its first performance.

Singing Society Korotan has many accomplishments on the records and is still active today. After this author's departure from Cleveland in 1962, Lado Lempl, Franček Gorenšek, and Rudi Knez became Korotan's conductors and deserve the credit for continuous accomplishments of this choral ensemble and its members, past and present.